

КОВАЛЬЧУК Ольга,
здобувач освітнього рівня «магістр»
Донецького державного університету внутрішніх справ
науковий керівник: ГУЗЕНКО Олена,
доцент кафедри господарсько – правових
дисциплін та економічної безпеки
Донецького державного університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук, доцент

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

Воєнні дії суттєво вплинули на розвиток фінансово – кредитної системи України, а, як наслідок законодавчі зміни торкнулися сфери функціонування банківського сектору. Законодавець втрутився в ситуацію та вніс певні законодавчі зміни до процедур проведення банківських операцій різного спрямування. Попри масштабне вторгнення агресора, банківська система України не призупиняла свою роботу та продовжує повноцінно працювати. Слід віддати належне законодавцю, який заради надійності та стабільності функціонування банківської системи, прийняв постанову «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» [1], якою регламентував основні правила роботи банків в умовах війни. У відповідності з даним правовим регулятором законодавець чітко окреслив ключову позицію роботи банків, а саме «...банки забезпечують роботу відділень в безперебійному режимі в умовах відсутності загрози життю та здоров'ю населення, але з урахуванням певних обмежень, які стосуються і зняття готівки».

Разом з тим, законодавець вніс певні тимчасові обмеження, а саме: призупинити роботу валютного ринку України, крім операцій з продажу іноземної валюти клієнтами; зафіксувати офіційний курс на 24 лютого 2022 року; обмежити зняття готівки з рахунку клієнта в обсязі 100 тис. грн на день (не враховуючи виплати заробітної плати та соціальних виплат), крім підприємств та установ, що забезпечують виконання мобілізаційних планів

(завдань), Уряду та окремих дозволів Національного банку без нарахування та зняття комісій; заборонити видачу готівкових коштів з рахунків клієнтів в іноземній валюті, крім підприємств та установ, що забезпечують виконання мобілізаційних планів (завдань) [1].

Крім того, з початку війни внесено зміни до Податкового кодексу України [2] та інших законодавчих актів України щодо застосування їх окремих положень на період дії воєнного стану, якими, зокрема змінено певні правила роботи банків та небанківських фінансових установ, у тому числі тих, що надають послуги з кредитування. Позитивним можна вважати те, що «...відповідні зміни передбачають і звільнення від сплати штрафів за прострочення кредитів, і можливість запровадження кредитних канікул, і заборону збільшення відсоткової ставки за користування кредитом, окрім випадків, коли про це зазначено у кредитному договорі» [3].

Не оминув своєю увагою законодавець депозитні операції. Банківські установи отримали правило їх проведення. Законодавець звернув увагу на те, що «...операції з вкладками можна проводити у відділеннях банків, що працюють». Разом з тим уточнив, що «...у випадку відсутності можливості особистого звернення до банку, таку виплату можна провести дистанційно через Інтернет - банкінг із зарахування грошей на вашу платіжну картку» [3].

Доцільно зауважити, що законодавчі зміни в діяльності банківських установ торкнулися не лише юридичних, а й фізичних осіб. Так, постановою Правління НБУ від 8 квітня 2022 року № 69 «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 23 березня 2022 року № 60» [4] НБУ визначив порядок дій банків у разі зарахування готівкових коштів на рахунки фізичних осіб на суму понад 400 тис. грн та ненадання документів про джерела походження на запит банку. Проте законодавець застеріг, що відповідний порядок застосовуватиметься протягом дії воєнного стану в Україні. Зокрема, якщо клієнт не надасть на вимогу банку документи або відомості, необхідні для вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу.

Законодавець закріпив своє прийняттям змін до Податкового кодексу України [5].

Водночас законодавець приймає Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб» [6]. Цим законодавчим регулятором визначаються правовідносини між фізичними особами та банківською установою. Законодавець чітко зазначив, що виконання зобов'язань Фонду гарантування вкладів фізичних осіб перед вкладниками здійснюється з дотриманням вимог щодо найменших витрат Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та збитків для вкладників у спосіб, визначений Законом України від 01.04.2022 № 2180-IX [6], у тому числі шляхом передачі активів і зобов'язань банку приймаючому або перехідному банку, продажу банку, створення перехідного банку протягом дії тимчасової адміністрації або виплати відшкодування вкладникам у строк, встановлений представленим законодавчим актом.

Усе викладене надає можливість зробити висновок, що банківська система в умовах воєнного стану також зазнає впливу законодавчих змін, які торкаються як фізичних, так і юридичних осіб. При цьому зміни позитивно впливають не лише на процедури проведення банківських операцій, а й рівень зниження ризику фактичного їх здійснення.

Список використаних джерел

1. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: постанова Правління НБУ ВІД 24.02.2022 № 18. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Як працюють банки в умовах воєнного стану: Терехівлянське бюро правової допомоги : юрист консультує. URL: <https://ivanivska.gromada.org.ua/yak-pracujut-banki-v-umovah-voennogo-stanu16-33-30-26-07-2022/>

4. Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 23 березня 2022 року N 60: Постанова НБУ від 08.04.2022 № 69. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Pb22082?an=2>
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T222120?an=2>
6. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 01.04.2022 № 2180-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text>